

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОК ХАЖИКАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1988 йил 3 ноябрь
ПАЙШАНБА
№ 252 (4.451)

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

Баҳоси 3 тийин.

СССР-ҳаммамизнинг уйимиз

«Правда» газетасининг давра суҳбатида — КПСС Марказий Комитетининг аъзолари, СССР Олий Советининг депутатлари қатнашдилар

Озарбайжонлар ва эстонлар, руслар ва украинлар, коряклар ва ненецлар, уйғурлар ва қозоқлар, арманлар ва тожиклар, белоруслар ва грузинлар — юздан ортиқ миллат ва элат ҳаммамизнинг уйимиз бўлган Совет Социалистик Республикалари Иттифоқида ёнма-ён яшаб, меҳнат қилмоқдалар. Улуг Октябрдан кейин ҳар бир иттифоқдош республика, ҳар бир халқ олға томон катта қадам ташлади. Бироқ, 1986 йил декабрида Олмаотада бўлиб ўтган воқеалар, Тоғли Қорабоғ, теварагида, Арманистон ва Озарбайжонда вужудга келган ҳозирги вазият, Сумгаитдаги фожиа, Балтика бўйидаги, бошқа баъзи регионлардаги мураккаб жараёнлар турғунлик йиллари миллатлараро муносабатларнинг ҳолатига ҳам таъсир қилганини кўрсатиб берди.

КПСС Марказий Комитетининг аъзолари, СССР Олий Советининг депутатлари, правданилар миллатлараро муносабатларнинг энг долзарб муаммолари хусусида фикрлашиб олиш учун давра суҳбатида йиғилдилар.

Суҳбатда Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Г. В. Колбин, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов, КПСС Марказий Комитети ташкилий-

партиявий ишлар бўлими мудирининг ўринбосари, миллатлараро муносабатлар кичик бўлимининг муdiri В. А. Михайлов, Грузия ССР Министрлар Советининг раиси О. Е. Черкезия, СССР парламент группаси комитетининг аъзоси, СССР иқтисодий вазирлиги Б. В. Кравцов, СССР нефтини қайта ишлаш ва нефть химияси санаети министри Н. В. Лемаев, Вильнюс давлат университетининг ректори И. П. Кублюс, Тарту шаҳридаги ўрта

мактаб директори Х. А. Райк, Таллин савдо уйининг катта сотувчиси В. Э. Сийтан, «Ворошиловградхитстрой» қурилиш бошқармасининг бригадирини М. П. Каложия, Вентспилс экспортерга нефть ва нефть маҳсулотлари етказиб бериш корхонасининг инженери О. И. Пиливис, Озарбайжон ССР Тоғли Қорабоғ автоном областининг совхоз директори С. В. Мамун, Калинин область Калинин номидаги колхоз раиси Н. А. Полянов, Ўзбекистон Ф. Г. Абашидзе, ВЦСПС секретари К. Т. Турисов қатнашдилар.

Давра суҳбатида «Правда» газетасининг бош редактори В. Г. Афанасьев раислик қилди.

БОШЛОВЧИ. Суҳбатимизнинг мавзуси — миллатлараро муносабатлар, бу соҳада вужудга келмаётган муаммолар, уларни ҳал этиш йўллари, деб белгилади.

Масалалар доираси жуда кенг. Ҳеч кимнинг фикри, мулоҳазаси, таклифлари, хулосаларини асло чекламай туриб, уларга аниқлик киритмоқчиман.

(Давоми 2-бетда).

ОБЛАСТЛАР ҲИССАСИ

ТОННА

СИРДАРЁ	— 690.000
ҚАШҚАДАРЁ	— 540.000
ФАРҒОНА	— 490.000
САМАРҚАНД	— 485.000
СУРХОНДАРЁ	— 460.000
БУХОРО	— 440.000
ТОШКЕНТ	— 400.000
ХОРАЗМ	— 385.000
НАМАНГАН	— 385.000
АНДИЖОН	— 370.000
ҚҶАССР	— 355.000

ҚҶРИҚ СОВХОЗ 3 А Ф А Р И

Паст Дарғом районидagi қўриқ «Самарқанд» совхози пахтакорлари йиллик планини бажардилар. Давлатга топширилган хом ашёнинг 5.400 тоннаси ёни 97 проценти пўлат этиклардан тўкилди. Илғор механизаторлар Олмос Ашуrow, Жуман Топбоев, Абдусалом Нобоев, Шодийер Салимов бункердан 160—165 тоннадан дурдона бўшатдилар.

Бу йил юқори ҳосилли коллективлар сафи кенгаймоқда. Гаффор Тўраев, Шомурод Фармонов, Мамадали Норхўжаев бошлиқ агроучасткларда топшириқ буғунгача 120 процентдан ошириб урдаланди. Ҳожимурод Маҳмудов бошлиқ бригада эса ҳар тектар ердан 42 центнердан ҳосил саранжомлади.

Совхоз далаларида йилгиримнинг давом этмоқда. Меҳнат аҳли она-Ватанга яна минг тонна оқ олтин ҳади этишга бел боғлади.

М. ҚИЕМОВ.

ХҶЖАЛИК ҲИСОБИНИ ЧУҚУРЛАШТИРИШГА ПАРТИЯВИЙ МАДАД БЕРАЙЛИК

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА КЕНГАШ

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг қарорларида янги иқтисодий механизмни тузишнинг ниҳоятгина етказиш, хўжалик ислохоти принципларини ҳар бир иш жойида жорий этиш, одамларнинг энг юқори пировард натижалардан манфаатдорлигини кескин ошириш, таёйрга айланиш ва текисчиликка барҳам бериш вазифаси қўйилган.

31 октябр кунин КПСС Марказий Комитетиде бўлган кенгашида хўжалик ҳисобининг аҳволи ва уни чуқурлаштириш чора-тадбирлари муҳокама қилинди. Мазкур кенгашида министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС, иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетларининг масъул ходимлари, олимлар, корхоналарнинг раҳбарлари, халқ хўжалиги турли соҳалари меҳнат коллективларининг вакиллари иштирок этидилар.

КПСС Марказий Комитети Сийвсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари Н. Н. Слюнев кенгашини очиб, партия Марказий Комитетининг 1985 йил апрель пленумида ва XXVII съезлда салбий тенденцияларга барҳам бериш ва мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришдек тарихий аҳамиятга эга бўлган вазифани илгари сурганлигини таъкидлади.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь ва июнь пленумлари, Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шу йўлда амал қилиш совет жамиятини ҳаётини барча жаҳазларини янгилаш, уни демократизация, сийвсий система ислохотини ва туб иқтисодий ислохотини амалга оширишнинг кенг программасини ишлаб чиқди. Бу социализмнинг потенциал имкониятларидан тўла фойдаланишни таъминлаш лозим бўлган қайта қуришнинг бош йўналишларидир.

Мамлакатда экономикани соғломлаштириш жараёни бошланди. Экономикани социал жиҳатдан қайта йўналтириш йўлидан олға қараб силжишга муваффақ бўлинди.

Шу йилнинг тўққиз ойи мобайнида миллий даромадининг ўсиш суръати 4,7 проценти, аҳоли реал даромадларининг ўсиш суръати 3,5 проценти ва иқтисодий меҳнат унумдорлигининг ўсиш

суръати 5,2 проценти ташкил этиди. Ишлаб чиқариш самарадорлигинидаги силжиш сезиларлидир. Ўз фаолиятини тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пўл билан таъминлаш принципларида амалга ошираётган корхоналар мамлакатдаги ўртача кўрсаткичларга қараганда юқориқур пировард натижаларга эришмоқдалар.

Шу билан бирга таҳлил хўжалик юритишнинг янги системаси афзалликларида ҳамма ерда ҳам зарур даражада фойдаланилмаётганини кўрсатади. Корхоналар фаолиятини раҳбарликда мазмурий-буғунроқболик методларига ҳали ҳам барҳам берилганича йўқ. Аксарият корхоналар зарар кўриб ишламоқда. Ресурсларни тежашда, ишлаб чиқаришда материал сарфини камайтиришда сезиларли силжишга эришилмади.

Иқтисодий ислохотда муваффақиятга эришиш учун ишлаб чиқариш ичида хўжалик ҳисобини жорий этиш ва уни чуқурлаштириш, меҳнат ва бошқарувнинг аийниҳса коллектив ва ижара пудратини ташкил этишнинг илғор формаларини ривожлантириш алоҳида аҳамиятга эгадир.

Аммо цехлар, участкалар, бригадаларда хўжалик ҳисоби суст ўзлаштирилмоқда. Шу муносабат билан социалистик тузумнинг афзалликларини тўла-тўқис рўёбога чиқаришмайпти, плани раҳбарликнинг ҳар бир одам ва коллектив манфаатлари билан бирлашиб кетиши, шу негизда иқтисодий ва социал тараққиётнинг нудратли омилларини яратиб таъминлашмайпти. Вазифа — амалдаги меҳнатқашнинг ўз ишлаб чиқаришидаги ишлар аҳволининг реал хўжайини бўлишига эришишдан иборат. Инсон омилдан, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришнинг ана шу бош омилдан фойдаланишнинг моҳияти ана шундандир.

Ҳозирча эса хўжалик ҳисоби элементларидан фойдаланаётган санаетдаги бригадаларда ишчиларнинг яримдан камроғи банд бўлиб турибди. Ишчиларнинг фақат 10 проценти яқини пудрат методларидан фойдаланмоқда.

Илчи бригада коллектив меҳнатига ҳам тўлаш ишнинг пировард натижаларига, ишлаб чиқарилган маҳсулот

га, унинг сифатига, моддий ресурслар сарфинга, моддий ресурслар турдош бригадалар ва цехларга ўз вақтида етказиб беришга боғлиқ қилиб қўйилмаган. Бригадалар, участкалар, цехларда хўжалик ҳисоби зарур. Хўжалик ҳисоби иқтисодий жиҳатдан ҳар бир киши ва коллективни умумий иш учун, умумий натижа учун ишлашга мажбур қилиб қўяди. Ишлаб чиқариш ички хўжалик ҳисобининг жорий этилиши ишлаб чиқариш муносабатларини демократизация, корхона бўлимлари меҳнат коллективларининг ўзини ўзи бошқариши ва ҳодимини ишлаб чиқариш соҳибига айлантириш учун зарурдир.

Узоқ муддатта мўлжалланган планда ишлаб чиқаришнинг ривожланиши кўп жиҳатдан қўлланаётган техника билан белгиланади. Партия ва ҳукумат куч-ғайратларни илмий-техника тараққиётининг асосий йўналишларига жамлаш, экономикада прогрессив структура силжишларини амалга ошириш чора-тадбирларини кўрмоқда. Ахир янги техникани ҳам, эски техникани ҳам ишчи ва инженер қўлайдику. Агар улар техникадан ниҳоятда кўп самара кўриб, фойдаланишдан манфаатдор бўлмасалар, янги техника қўлланганида ишлаб чиқаришнинг бой берилган имкониятлари эски техника ишлатилганидагига қараганда анча кўпроқ бўлади. Шу билан ҳам техника қанчалик мукамал бўлса, ишлаб чиқаришдаги ички хўжалик ҳисоби шу қадар зарурдир, ундан фойдаланишдан қўриладиган самара шу қадар юқори бўлади.

Эндиликда хўжалик бобида ҳар бир меҳнатқашнинг марказида ишчи туриши керак. Бригада, участка ва цехдаги ишлаб чиқариш муносабатларини қайта қуриш, шу негизда ҳар бир кишининг ташаббуси ва омилкорлигини ривожлантириш, унинг масъулиятини ошириш ва катта самара олиш керак — вазифанинг моҳияти ана шундандир. Фақат министр ва директоргина эмас, балки ҳар бир ишчи ҳам қайта қуришнинг муваффақияти шахсан ўзинга боғлиқлигини, унинг турмуш даражаси ўзи қўлида эканини ҳис этишига эришиш лозим. Ишлаб чиқаришда ички хўжалик ҳисобини жорий этиш юзасидан тинимсиз амалий иш олиб борилиши керак.

(Давоми 3-бетда).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

1988 йил 2 ноябрда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг мажлиси бўлди. Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилги Давлат плани ҳамда республика Давлат бюджетни лойиҳалари кўриб чиқилди ва асосан маъқулланди. План ва бюджет лойиҳалари беш йиллик топшириқларидан келиб чиқиб, меҳнат коллективларининг таклифлари асосида тузилганлиги, умуман КПСС XXVII съезди қарорларига, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь пленуми талабларига, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясининг социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш, туб иқтисодий ислохотини изчиллик билан амалга ошириш, экономикани

социал соҳага қаратишга доир йўл-йўриқларига мос эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советига, бўлиб ўтган фикрлашувни ҳисобга олиб, план ва бюджет лойиҳалари аниқлик ва ўзгартирилари киритиш ҳамда уларни Ўзбекистон ССР Олий Совети сессияси муҳокамаасига тақдим этиш тавсия қилинди.

Марказий Комитет бюросида республикани иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1990 йилги Давлат плани лойиҳасини тайёрлаш юзасидан аниқ-равшан тавсияномалар белгиланди.

Республика партия ташкилотларида ҳисобот ва сайловларнинг бориши тўғрисидаги масала ҳам кўриб чиқилди.

СҶНГГИ МАРРА САРИ

Ўзбекистон пахтакорлари ҳеч қачон бу қадар эртаги мўл ҳосил олмаган эдилар. Улар беш миллион пахта тайёр, деб рапорт бермоқдалар. Бу эса ўтган йилнинг шу давридагидан деярли бир ярим миллион тонна кўпроқ. Ингичка талаби пахта топшириш плани бажарилди. Пахта тозалаш заводлари 500 минг тоннадан кўпроқ инак пахта қабул қилиб олди.

Тўрт область, эллиқдан кўпроқ район ва юзлаб хўжалиқларнинг деҳқонлари социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширмоқдалар. Тошкент, Хоразм, Бухоро ва Қашқадарёлик оқ олтин усталари муваффақиятлари таҳсинга лойиқ. Улар плани республикада биринчилар қаторида бажариб, ҳозир ҳам йилгиримнинг жадал суръатлар билан давом эттирмоқдалар. Қорақалпоғистон автоном республикаси, Сирдарё области пахтакорлари давлат плани ҳисобига сўнгги тонна пахта топширмоқдалар.

Бундай ютуқларга эришишда қулай об-ҳаво шароитлари катта роль ўйнади, албатта. Лекин гап фақат об-ҳаво шароитида эмас. 1985 йилда ҳам пахтачилик учун об-ҳаво жуда қулай келганлигини эслаб қурайлик. Аммо ўша йили ноябрнинг бошгача деҳқонлар бу йилдагидан деярли 10 процент кам пахта топширган эдилар.

Хўп, бу йилги муваффақиятларнинг сабаби нимда? Янги иқтисодий муносабатда, яъни коллектив, оила ва ижара пудрати кенг янги этилганлидир. Ҳосилни эрта этилтириш, уни ўз вақтида нобуд қилмай йилгир-териб олиш — кўпроқ фойда олиш, деҳқонларга кўпроқ даромад олишлари учун илмийот бериш демакдир.

Маъмуриятчилик — буғунроқболлик усулларида реал хўжалик ҳисобига кескин бурилиш

натижалари яққол кўга ташламоқда. Бу йилги йилгир-терим мавсуми сабоқларини батафсил таҳлил этиш талаб қилинади, албатта. Лекин бу кейинроқ бўлади. Ҳозирча эса шунинг айтиш мумкинки, партия комитетлари, совет ва хўжалик оргнлари камчиликларга нисбатан муросасизлик муҳитини вужудга келтира олган, интенсив технологияларни дадил жорий этган, инсон ва унинг ақтиёбори ҳамда орау-умидларига асосий эътиборини қаратган жойларда муваффақиятга эришилди.

Бу йилги йилгир-терим мавсумида шунинг иқтисодий усулларига кўпроқ эътибор қаратилганлиги туфайли деҳқонлар кўп даражада ишни ўз кучлари билан урдалашга муваффақ бўлдилар. Оила, ижара коллективлари пахта ни ҳашарчиларез йилгир-териб олдилар, чунки улар техникадан унумли фойдаландилар. Натижада оила фақат биринчи сортларга топширишга қўлай, шу билан бирга энг арзон пахта этиштирдилар.

План тўлини учун яна 250 тонна пахтаини териб топшириш керак. Мавсумнинг якуловчи босқичида Фарғона vodiysининг, Самарқанд областининг пахтакорлари ҳам ўз суларининг устидан чиқилган бутун республика кутиб турибди. Йилгир-теримда уларнинг орқида қолаётганлиги хўжалик юритишнинг иқтисодий усулларини меънаслик, буғунроқболликка умид қилиш мумкин эмаслигини яна бир бор исботламоқда.

Давлат планининг бажарилишига санокли кунлар қолди. Ўзбекистон пахтакорлари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси бўлиб ўтган йилда мамлакатта 5 миллион 250 минг тонна пахта топшириб, катта меҳнат галабасини нишонлайдиган кун яқин. (ЎзТАГ).

Богоғ районидagi «Победа» колхоз пахтакорлари плани илғорлар қаторида бажаришди. Ҳосилни саранжомлаб олишда механик-ҳайдовчилар ғайрат кўрсатдилар. Улар яқин хирмон

нинг ярмидан зиёдини бункерлардан бўшатилди. Мавсумда ака-ука Собир ва Аҳмад Қўчқоровлар ҳам фаол қатнашдилар. Бу суворийларнинг ҳар қайси пўлат

этақдан 120 тоннадан дурдона тўқди.
СҶРАТДА: ака-ука механизаторлар Собир ва Аҳмад Қўчқоров.
Ж. ҚОЗОҚОВ ФОТОСИ.

ХИРМОНГА БАРАКА!

Пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 2 ноябрда бўлган МАЪЛУМОТ (Планга нисбатан процент)

Областлар	Вар кўлаб	Мавсум Олишлар	Шу жумладан машинада терилгани	
			Вар жузди	Мавсум бошдан
ТОШКЕНТ	0,40	107,69	0,27	110,34
БУХОРО	0,83	107,21	0,90	86,39
ХОРАЗМ	0,42	106,98	0,56	67,51
ҚАШҚАДАРЕ	0,53	103,09	0,43	110,88
ҚҶАССР	0,72	97,47	0,39	92,69
Сирдарё	0,75	85,79	0,62	105,87
Сурхондарё	0,86	95,36	0,29	90,94
Фарғона	0,76	91,98	0,18	41,23
Наманган	0,80	91,70	0,56	66,04
Самарқанд	1,27	83,08	1,05	79,74
Андижон	0,68	71,64	0,27	29,06
Республика бўйича:	0,75	94,64	0,51	81,99
Шу жумладан ингичка талаби пахта				
СУРХОНДАРЕ	0,99	109,12	0,55	169,33
САМАРҚАНД	3,62	107,57	7,17	98,47
ҚАШҚАДАРЕ	0,98	105,62	0,80	150,49
Наманган	0,62	95,84	—	—
Бухоро	0,22	15,05	0,45	8,05
Республика бўйича:	1,01	103,28	0,74	157,80

1988 йилнинг тўққиз ойида ўзбекистон ССРнинг социал-иқтисодий ривожланиши тўғрисида

[Боши 3-бетда]

Олий сифат категориясидаги маҳсулот ҳажми ўтган йилнинг тўққиз ойидаги нисбатан кўпайди. Айни вақтда бир қанча корхоналарда стандартларга мос келмайдиган маҳсулот ишлаб чиқариш даражасида, шунинг натижасида маҳсулотга давлат қабули шартинда ишлаб чиқариш шартинда тўққиз ойида маҳсулотнинг 7,9 проценти, яъни 159 миллион сўмлик маҳсулот биринчи тақдир этишда қабул қилинмади. 1,4 миллион сўмлик маҳсулот бутунлай брак қилинди.

Саноат корхоналари январь-сентябрь ойларида планни 100,8 процент бажардилар. Саноат корхоналари нисбатан қўлланган иқтисодий жазо чоралари уларнинг молиявий натижаларига катта таъсир кўрсатмоқда: январь-сентябрь ойларида шартнома мажбуриятлари ривожланишига унвон тўғрисида 46,4 миллион сўмлик жарима олинган даромад миқдорини 2,6 процент қисқартди.

Экил-энергетика комплекси корхоналари нефть ва газ қазиб олиш топшириқлари ошириб бажардилар. Бироқ кўп қазиб олиш плани бажарилмади.

Комплексининг бир қанча бирлашма ва корхоналари маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларини тўла даражада бажармадилар. Умуман комплексда 4 миллион сўмлик мажбуриятларни СССР Кўмир саноати министриги корхоналари 3,9 миллион сўмлик маҳсулот етказиб бермадилар.

Металлургия комплекси корхоналари пўлат ва прокат ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқларини бажармадилар. Ана шу маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳажмини ўтган йилнинг шу даврига нисбатан камайтириб юбордилар.

Йўл қўйилган қоқоқлик истеъмолчилар олдидан шартнома мажбуриятларини тўла бажариш имконини бермади. Маҳсулот етказиб беришда СССР Қора металлургия саноати министриги корхоналари (шартнома мажбуриятлари 88,5 процент бажарилди)

ва СССР Рангли металлургия саноати министриги корхоналари (97,9 процент) энг кўп қоқоқликка йўл қўйдилар.

Машинасозлик комплекси маҳсулотининг ўсиши саноат ишлаб чиқариш умумий ҳажмининг ўсишидан 3,2 баравар илгарилар кетди.

Бул йил 116 хил номадга машина, ускуна, аппарат ва приборлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Машинасозлик комплексининг маҳсулоти янгиланди. Айни вақтда СССРда илк бор ўзлаштирилган маҳсулотнинг янги салмоғи бир қанча министрикларнинг корхоналарида пайсади.

Машинасозлик комплексида давлат бюроти тошйиринлар бажарилиши ва электр исотроплар, электротермик, нефть саноати ва пармалаш геологизацияда ускуналар, экскаваторлар ҳамда машина-ускуналарнинг бошқа турларини ишлаб чиқаришни кўпайтиришга эришилди.

Шу билан бирга СССР Электротехника саноати министригининг корхоналари топшириққа нисбатан 1,7 миң донга кўра трансформаторини, СССР Химия машинасозлиги министриги 880 та компрессорини, СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министриги 863 та трактор принципини, 47 та пахта териш машинини етказиб бермади.

Умуман машинасозлик корхоналари истеъмолчиларга 35 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб берди. СССР Электротехника саноати министригининг ишлаб чиқариш корхоналари ва бирлашмалари (25,7 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилмади), СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министриги ишлаб чиқариш корхоналари ва бирлашмалари (1,3 миллион сўмлик) энг кўп қарадор бўлиб қолишга йўл қўйдилар.

Химия-ўрмон комплекси корхоналари синтетик аммиак, минерал ўғит, полимер пленка, карбоксиметилцеллюлоза ишлаб чиқариш топшириқларини бажармади. Айни вақтда олтингургурт кислотаси, капролактам, аммофос ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш топшириқларининг бажарилиши таъминланмади.

28 октябрга қадар 4,8 миллион тонна пахта тайёрланди, бу эса планнинг 90,5 проценти ва 1987 йилнинг шу кунига таёйрланганидан 1,2 миллион тонна кўп. Тошкент, Хоразм, Бухоро ва Қашқадарь областларининг, шунингдек 30 тадан кўпроқ районнинг пахтакорлари пахта тайёрлаш планини бажардилар.

3 октябрга қадар 81,4 миң гектар ерга кузги экинлар экилди. Утган йилги 97,2 миң гектар ўрнига 176,7 миң гектар ер шудор қилиб қўйилди. Қолжолларда, соҳаларда ва

қурилиш индустриясининг саноат корхоналари цемент, керамик дренаж қувурлар, леоплиум ишлаб чиқариш топшириқини бажарди.

Айни вақтда йилга таъмир-бетон (тўққиз ойлик топшириққа нисбатан 41 миң куб метр кам) асбестоцемент тунука (10 миллион шертли плита), томга илладиган юмшоқ материал ва изол (0,9 миллион квадрат метр), полга қопланган кеврамка плиталар (41 миң квадрат метр) ишлаб чиқариш плани бажарилмади.

1989 йилги хўжалик шартномаларини ўз вақтида тузиш ҳаққ хўжалигининг аниқ ва бир маромада ишлаши учун муҳим аҳамиятга эгадир. Утган йилдаги нисбатан бир мўлча яшилганлигига ҳарамат, бу борадаги ишлар суст бўрмоқда.

Агротрансат комплексининг қишлоқ хўжалик корхоналари қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини йиғиштириб олишни, ем-хашак тайёрлашни давом эттирмоқдалар, келгуси йил ҳосили учун замин яратмоқдалар.

3 октябрга қадар бошқолди дон экинлари ҳосили тўла-тўққиз ойи йиғиштириб олинди. Қашқадарь, Самарқанд ва Фарғона областларининг хўжаликларидон сотиш планини бажардилар.

28 октябрга қадар 4,8 миллион тонна пахта тайёрланди, бу эса планнинг 90,5 проценти ва 1987 йилнинг шу кунига таёйрланганидан 1,2 миллион тонна кўп. Тошкент, Хоразм, Бухоро ва Қашқадарь областларининг, шунингдек 30 тадан кўпроқ районнинг пахтакорлари пахта тайёрлаш планини бажардилар.

Сабзавот, мева ва резавор мева, узум ҳарид қилиш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан кўпайди.

Умуман республикада шартли ҳар беш қорамол ҳисобига ўтган йилги 13,7 центнер ўрнига бу йил ўрта ҳисобда 12,8 центнер озуқа бирлиги тайёрланди.

3 октябрга қадар 81,4 миң гектар ерга кузги экинлар экилди. Утган йилги 97,2 миң гектар ўрнига 176,7 миң гектар ер шудор қилиб қўйилди. Қолжолларда, соҳаларда ва

хўжаликлараро корхоналарда 1988 йилнинг тўққиз ойи ичида химиявий озуқа қўшимчаси етказиб берилди. Минерал ўғит етказиб бериш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 12,8 миң тонна кўпайди, химиявий озуқа қўшимчалари етказиб бериш 2,5 миң тонна камайди. Автомобиль бензини етказиб бериш плани ошириб бажарилган бўлса ҳам дизель қилгилги салкам 17 миң тонна кам етказиб берилди.

Агротрансат комплексининг ривожлантиришга пул билан таъминлашни бәрча мавбалери ҳисобидан сарфланган капитал маблағ (қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқлар ҳам қўшиб ҳисобланган) 2,8 миллиард сўмин ташкил этди. 22,7 миң боқ қорамол боқиларининг чорвачилик биологиз, 3,5 миң кў метр сиғирли силос ва сенаж ишотирилди.

Айни бир вақтда 32 миң тонна картошка, сабзавот ва мева сақлангандаги омборлар ишга туширилди.

Мева-сабзавот консервалари, ўғит, қаймоғи олинмаган сўт маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватлар кўпайтирилди, шунингдек элеваторлар, омикта ем корхоналари ва тегишмишлар фойдаланиши учун топширилди. Бироқ агротрансат комплексининг қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш орқанда қолмоқда. Тайёрланмаган маҳсулотнинг сифати ахшиланмапти, аниқгина миқдордаги хом ашё исроф бўлмоқда.

Давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари ва корхона ҳамда ташкилот фондларининг маблағлари ҳисобидан 1988 йилнинг тўққиз ойи ичида 3,2 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Бекобод шаҳрида В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводида қора металл прокати ишлаб чиқариладиган қувватлар, Чирчиқ «Электротехпром» ишлаб чиқариш бирилшасида қучица азот кислота, Тошкентдаги 5-йирик панели уйсозлик заводида ва Урганч шаҳридаги

100 процентга айлантириб ҳисобланган), 4,2 миң тонна химиявий озуқа қўшимчаси етказиб берилди. Минерал ўғит етказиб бериш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 12,8 миң тонна кўпайди, химиявий озуқа қўшимчалари етказиб бериш 2,5 миң тонна камайди. Автомобиль бензини етказиб бериш плани ошириб бажарилган бўлса ҳам дизель қилгилги салкам 17 миң тонна кам етказиб берилди.

Агротрансат комплексининг ривожлантиришга пул билан таъминлашни бәрча мавбалери ҳисобидан сарфланган капитал маблағ (қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқлар ҳам қўшиб ҳисобланган) 2,8 миллиард сўмин ташкил этди. 22,7 миң боқ қорамол боқиларининг чорвачилик биологиз, 3,5 миң кў метр сиғирли силос ва сенаж ишотирилди.

Айни бир вақтда 32 миң тонна картошка, сабзавот ва мева сақлангандаги омборлар ишга туширилди.

Мева-сабзавот консервалари, ўғит, қаймоғи олинмаган сўт маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватлар кўпайтирилди, шунингдек элеваторлар, омикта ем корхоналари ва тегишмишлар фойдаланиши учун топширилди. Бироқ агротрансат комплексининг қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш орқанда қолмоқда. Тайёрланмаган маҳсулотнинг сифати ахшиланмапти, аниқгина миқдордаги хом ашё исроф бўлмоқда.

Давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари ва корхона ҳамда ташкилот фондларининг маблағлари ҳисобидан 1988 йилнинг тўққиз ойи ичида 3,2 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Бекобод шаҳрида В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводида қора металл прокати ишлаб чиқариладиган қувватлар, Чирчиқ «Электротехпром» ишлаб чиқариш бирилшасида қучица азот кислота, Тошкентдаги 5-йирик панели уйсозлик заводида ва Урганч шаҳридаги

100 процентга айлантириб ҳисобланган), 4,2 миң тонна химиявий озуқа қўшимчаси етказиб берилди. Минерал ўғит етказиб бериш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 12,8 миң тонна кўпайди, химиявий озуқа қўшимчалари етказиб бериш 2,5 миң тонна камайди. Автомобиль бензини етказиб бериш плани ошириб бажарилган бўлса ҳам дизель қилгилги салкам 17 миң тонна кам етказиб берилди.

Агротрансат комплексининг ривожлантиришга пул билан таъминлашни бәрча мавбалери ҳисобидан сарфланган капитал маблағ (қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқлар ҳам қўшиб ҳисобланган) 2,8 миллиард сўмин ташкил этди. 22,7 миң боқ қорамол боқиларининг чорвачилик биологиз, 3,5 миң кў метр сиғирли силос ва сенаж ишотирилди.

Айни бир вақтда 32 миң тонна картошка, сабзавот ва мева сақлангандаги омборлар ишга туширилди.

Мева-сабзавот консервалари, ўғит, қаймоғи олинмаган сўт маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватлар кўпайтирилди, шунингдек элеваторлар, омикта ем корхоналари ва тегишмишлар фойдаланиши учун топширилди. Бироқ агротрансат комплексининг қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш орқанда қолмоқда. Тайёрланмаган маҳсулотнинг сифати ахшиланмапти, аниқгина миқдордаги хом ашё исроф бўлмоқда.

Давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари ва корхона ҳамда ташкилот фондларининг маблағлари ҳисобидан 1988 йилнинг тўққиз ойи ичида 3,2 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Бекобод шаҳрида В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводида қора металл прокати ишлаб чиқариладиган қувватлар, Чирчиқ «Электротехпром» ишлаб чиқариш бирилшасида қучица азот кислота, Тошкентдаги 5-йирик панели уйсозлик заводида ва Урганч шаҳридаги

100 процентга айлантириб ҳисобланган), 4,2 миң тонна химиявий озуқа қўшимчаси етказиб берилди. Минерал ўғит етказиб бериш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 12,8 миң тонна кўпайди, химиявий озуқа қўшимчалари етказиб бериш 2,5 миң тонна камайди. Автомобиль бензини етказиб бериш плани ошириб бажарилган бўлса ҳам дизель қилгилги салкам 17 миң тонна кам етказиб берилди.

Агротрансат комплексининг ривожлантиришга пул билан таъминлашни бәрча мавбалери ҳисобидан сарфланган капитал маблағ (қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқлар ҳам қўшиб ҳисобланган) 2,8 миллиард сўмин ташкил этди. 22,7 миң боқ қорамол боқиларининг чорвачилик биологиз, 3,5 миң кў метр сиғирли силос ва сенаж ишотирилди.

Айни бир вақтда 32 миң тонна картошка, сабзавот ва мева сақлангандаги омборлар ишга туширилди.

Мева-сабзавот консервалари, ўғит, қаймоғи олинмаган сўт маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватлар кўпайтирилди, шунингдек элеваторлар, омикта ем корхоналари ва тегишмишлар фойдаланиши учун топширилди. Бироқ агротрансат комплексининг қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш орқанда қолмоқда. Тайёрланмаган маҳсулотнинг сифати ахшиланмапти, аниқгина миқдордаги хом ашё исроф бўлмоқда.

Давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари ва корхона ҳамда ташкилот фондларининг маблағлари ҳисобидан 1988 йилнинг тўққиз ойи ичида 3,2 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Бекобод шаҳрида В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводида қора металл прокати ишлаб чиқариладиган қувватлар, Чирчиқ «Электротехпром» ишлаб чиқариш бирилшасида қучица азот кислота, Тошкентдаги 5-йирик панели уйсозлик заводида ва Урганч шаҳридаги

100 процентга айлантириб ҳисобланган), 4,2 миң тонна химиявий озуқа қўшимчаси етказиб берилди. Минерал ўғит етказиб бериш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 12,8 миң тонна кўпайди, химиявий озуқа қўшимчалари етказиб бериш 2,5 миң тонна камайди. Автомобиль бензини етказиб бериш плани ошириб бажарилган бўлса ҳам дизель қилгилги салкам 17 миң тонна кам етказиб берилди.

Агротрансат комплексининг ривожлантиришга пул билан таъминлашни бәрча мавбалери ҳисобидан сарфланган капитал маблағ (қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқлар ҳам қўшиб ҳисобланган) 2,8 миллиард сўмин ташкил этди. 22,7 миң боқ қорамол боқиларининг чорвачилик биологиз, 3,5 миң кў метр сиғирли силос ва сенаж ишотирилди.

Айни бир вақтда 32 миң тонна картошка, сабзавот ва мева сақлангандаги омборлар ишга туширилди.

Мева-сабзавот консервалари, ўғит, қаймоғи олинмаган сўт маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватлар кўпайтирилди, шунингдек элеваторлар, омикта ем корхоналари ва тегишмишлар фойдаланиши учун топширилди. Бироқ агротрансат комплексининг қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш орқанда қолмоқда. Тайёрланмаган маҳсулотнинг сифати ахшиланмапти, аниқгина миқдордаги хом ашё исроф бўлмоқда.

Давлатнинг марказлаштирилган капитал маблағлари ва корхона ҳамда ташкилот фондларининг маблағлари ҳисобидан 1988 йилнинг тўққиз ойи ичида 3,2 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Бекобод шаҳрида В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводида қора металл прокати ишлаб чиқариладиган қувватлар, Чирчиқ «Электротехпром» ишлаб чиқариш бирилшасида қучица азот кислота, Тошкентдаги 5-йирик панели уйсозлик заводида ва Урганч шаҳридаги

Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрининг 70 йиллиги олдидан

Ф И Д О Й И

Ўзбек совет сахна санъати қадригачларидан бири — театримиз тарихи Ўлка сайёр сиймо коллективи, Ҳамза Ҳасимзода Ниязий ташкил этган К. Маркс номи труппа ҳамда Ўлка намунавий драма ҳаваскорларининг дунёда келиши билан боғлиқ. 1925 йилда Самарқандда иш бошлаган бу илмий коллектив Кўнон театри билан бирлаштирилди. Давлат сайёр намунавий труппа деб аталя бошлади. 1929 йилда театрга Ҳамза номи берилди.

Утган давр ичида коллектив орасидан аjoyиб санъаткорлар етишиб чиқди. Уларнинг туғма истеъдоди нафақат иттифоқимиз, балки жаҳоннинг кўпгина халқларини ҳам мафтун этди. Абдор Ҳидоятов, Олим Ҳўжаев, Обид Жаллолов, Миршохид Мирзиқолов, Луффулла Назруллаев, Шукр Бурҳонов, Наби Раҳимов ва шу авлодга мансуб бошқа артистларимиз номини ҳамма ахтирор билан тилга олади. Бир вақтлар тўрт девор ичида яшаб, азоб-уқубат тортиган аёлларимиз орасидан сахна юлдузлари етишиб чиқгани айниқса қувончлидир. Турсуно Саиджанова, Маъсуми Қориева, Мария Кузнецова, Сора Эшпуртаева, Зайнаб Садриева, Шоҳида Маъзумова, Холда Ҳўжаева, Назира Алиева ва бошқа кўплай хотин-қизларимиз ҳақида қанча гапирилса, шунча оз.

Ўзбек сахнасида биринчи қадригачлардан ҳисобланган Мария Александровна Кузнецованинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ёшларга кўп жиҳатдан намуна.

...Мариянинг авлодлари ўтган асрнинг охиридаги юртимизга келиб қолган. Отаси темир йўл депозита машинасидан бўлиб ишлаган. Улар ўзбек маҳалласида истиқомат қилишарди. Ота-онаси ерли халқни чин дилдан ҳурматлар, урф-одатларини яхши билишар ва доимо мулоқот

да эдилар. Уларнинг бу одатларини ёш Мария ҳам тез орада ўрганиб олди. У маҳаллий қизлардан кўп дунюналар орттиригани учун ўзбек тилини яхши билиб олди. Дунюналарга чин қалбдан меҳр қўйини унинг халқ лапарлари ва рақсларини маҳорат билан иккю эта олишига кўмак берди. Дунюналарнинг ўрганиб олди. Кўп ўтмай «Маруся ларарчи» деб ном чинарди. Тўй ёни маросим унингсиз ўтмайдиан бўлиб қолди, маҳалладанлар Мариянинг номини алоҳида эъзоз билан тилга олишарди.

Буюк Инқилобдан сўнг Мария Александровна темир йўл депозита машинасига бўлиб ишлар. У ердаги бадиний ҳаваскорлик тўғрисидаги фаол иштирокчиларидан бири эди. У паранжн ташлаш учун бўлган курашда дадил қатнашди. Ҳамза Ҳасимзода Мариядаги истеъдодни кўриб, ўзи раҳбарлик қилаётган труппага уни таклиф этди. Орауси рўбига чиқиб эдидан руқланган Мария кўп ўтмай Ҳамзанинг «Тўғмазилар жазоси»да Фотима, «Вой ҳариди ҳаётга»да Жамилла образларини яратишга муваффақ бўлди. Тошшабинлар, айниқса, ўзбек хотин-қизларини сахнада ўзининг аянчили ҳаётини кўриб, ниҳоятда ҳайранланишарди. Синийди дўшманлар «кофир қизини» йўқ қилиш пайига тушиб, бир неча бор суқнас ҳам уштирашди. Аммо фидойи санъаткор Мария Александровна ҳар қандай оғир шартинда ҳам сахнани тарк этмади.

Маруся опа бир воқеани тез-тез ёдга олади: «Бизнинг сахнаимиз кўпича масжид ичида бўларди. Чунки босмачилар «худуднинг уйи» деб номланган муқаддас жойга ҳужум қилишмайдн, деб ўйлардик. Бир кун Ҳамзонинг «Заҳарли ҳаёт» пьесасида Мария образини иккю этаётгандим, кутимлаганам.

Улуг Ватан урушини йиллари эди. Кўпчилик эркак артистлар фронтда. Оммавий сахналарга одам етишмасди. Маруся опанинг ташаббуси билан аёллар эркак кийимига саҳнада чиқадиган бўлишди. Опанинг қадди-қомати кичи, келишган бўлганидан ҳарбий кийим жуда ярашарди.

Ушга уруш даврида санъаткорларнинг ҳам турмуш шартини оғир булган. Қийинчиликларга бардош беролмай сахнани тарк этганлар ҳам бўлди. Аммо Ҳамид Олимжоннинг «Муҳанна», Мақсуд Шайхзоданинг «Жалолуддин Мангуберди» ваби ватанпарварлик руҳидаги пьесалари кўпчилигининг кўнглини кўтариб, галабага бўлган ишончини мустаҳкамлади.

Мария Кузнецова иккю этган образлар 50 дан зиёд. У яратган бир образ ҳақида фикр юритмоқчиман. Бу Абдулла Ҳаҳҳорнинг «Шоҳи сўзана» асаридати Холнисо дид. Маруся образ иккю моҳир актрисага топширилди. Натияжада моҳияти жиҳатидан бир хил, характерлари томонидан иккю хил образ яратилди. Зайнаб Садриева юмшоқ, кўнгличан, меҳрибон она бўлса, Мария Александровнада серҳаранат, чўтқисар, гапида қаттиқ турбн оладиган аёлни кўраимиз.

Ушга йиллари у ҳамма спектаклларда қатнашиб, чарваш ниятларини билмасди. Маруся опанинг уйи ҳам, фаранчалари ҳам театр эди. Турмуш жойини ҳам театр маъмурияти кўриб берганди. Аслида у киши турмуш кўрмаган, бола-чақалари йўқ эди. Лекин бу ҳақда ҳеч нимга оғиз очмасдилар. Мен бир неча актрисаларни биланам, уларнинг батамом санъатга бахшида етишган.

Инсон кексайганда кимгадир қаттиқ суняиб қолди, дейишарди. Опа шоғирларидан Эркили Маликбоева билан доим бирга бўлар, ҳатто бозор-чўчари ҳам бирга қилишарди. ...Устоз тўсатдан тилдан қолди. Дарҳол касалхонага ётиқилди. Алоҳида палата ажратилиб, навобатчиликка ҳам руҳсат берилди. Иккю кун узини билмай ётди. Яйра Абдуллаева, Йирода Алиева, Эркили Маликбоевалар навобатчилик қилишди. Ҳаммамини хабар олиб турдик. Касалхонада кўп ётмадилар. Ушга жойда ҳаётдан куз юндилар. ...

Ҳа, Мария Кузнецова ўзбек театри тарихида ўзига хос саҳифа очолган истеъдодли актриса эди. Халқимизни чин қалбдан севарди. Шунинг учун халқимиз, кўпчилик шоғирларди театр юбилей арафасида уни яна бир бор ифтихор билан ёдга оладилар.

Зияр МУҲАММАДЖОНОВ, СССР халқ артисти.

Ушга уруш даврида санъаткорларнинг ҳам турмуш шартини оғир булган. Қийинчиликларга бардош беролмай сахнани тарк этганлар ҳам бўлди. Аммо Ҳамид Олимжоннинг «Муҳанна», Мақсуд Шайхзоданинг «Жалолуддин Мангуберди» ваби ватанпарварлик руҳидаги пьесалари кўпчилигининг кўнглини кўтариб, галабага бўлган ишончини мустаҳкамлади.

Мария Кузнецова иккю этган образлар 50 дан зиёд. У яратган бир образ ҳақида фикр юритмоқчиман. Бу Абдулла Ҳаҳҳорнинг «Шоҳи сўзана» асаридати Холнисо дид. Маруся образ иккю моҳир актрисага топширилди. Натияжада моҳияти жиҳатидан бир хил, характерлари томонидан иккю хил образ яратилди. Зайнаб Садриева юмшоқ, кўнгличан, меҳрибон она бўлса, Мария Александровнада серҳаранат, чўтқисар, гапида қаттиқ турбн оладиган аёлни кўраимиз.

Ушга йиллари у ҳамма спектаклларда қатнашиб, чарваш ниятларини билмасди. Маруся опанинг уйи ҳам, фаранчалари ҳам театр эди. Турмуш жойини ҳам театр маъмурияти кўриб берганди. Аслида у киши турмуш кўрмаган, бола-чақалари йўқ эди. Лекин бу ҳақда ҳеч нимга оғиз очмасдилар. Мен бир неча актрисаларни биланам, уларнинг батамом санъатга бахшида етишган.

Инсон кексайганда кимгадир қаттиқ суняиб қолди, дейишарди. Опа шоғирларидан Эркили Маликбоева билан доим бирга бўлар, ҳатто бозор-чўчари ҳам бирга қилишарди. ...Устоз тўсатдан тилдан қолди. Дарҳол касалхонага ётиқилди. Алоҳида палата ажратилиб, навобатчиликка ҳам руҳсат берилди. Иккю кун узини билмай ётди. Яйра Абдуллаева, Йирода Алиева, Эркили Маликбоевалар навобатчилик қилишди. Ҳаммамини хабар олиб турдик. Касалхонада кўп ётмадилар. Ушга жойда ҳаётдан куз юндилар. ...

Ҳа, Мария Кузнецова ўзбек театри тарихида ўзига хос саҳифа очолган истеъдодли актриса эди. Халқимизни чин қалбдан севарди. Шунинг учун халқимиз, кўпчилик шоғирларди театр юбилей арафасида уни яна бир бор ифтихор билан ёдга оладилар.

Зияр МУҲАММАДЖОНОВ, СССР халқ артисти.

